

anden Maade, end at der, naar Rigsraadet skulde bære hele vor konstitutionelle Udvikling, Snetet blev tilbage for Rigsdagen at bære. Det kan dog ikke let forstås paa anden Maade, thi naar en af to Forsamlinger skal bære hele vor konstitutionelle Udvikling, er det i det Mindste efter min Forstand det samme som at sige, at Rigsdagen skulde sættes til Side. Den Gang Valen var om at indføre den gennemførte Forsatning, udtalte jeg, hvorledes denne røde Traad gik igjennem hele vort Forsfatningsliv, og jeg kan nu, jeg var den Gang Tilhører, minde om en Ting, der ogsaa fortjener at tages med i Betragtning, nemlig at det var paa et hængende Haar, at vi ikke en Gang havde faaet den Grundlov, ifølge hvilken vi nu sidde her. I 1849 blev det nemlig gjort et Forsøg midt under Samlingen paa at opfatte Grundlovsforhandlingen for at se at faae Slesvig med. Det blev forhindret, men alle Udenforstaaende maatte opfatte dette Skridt som et Forsøg paa at trække Tiden hen. Der var dog ogsaa den Gang Betræbelses for at indskrænke den Frihed, som heldige Omstændigheder havde givet vort Fædreland, og som vare nedlagte i Grundloven af 1849. Vi maatte jo den Gang kæmpe haardt mod de fra Fortiden kommende bureaukratiske Elementer, som sørgede for at bringe ind i Grundloven saa mange Bestemmelser af en hæmmende Virkning, at naar man vil bruge en eller anden Grundlovsparagraf, vil man opdage, at der er en eller anden lille Hage ved den, saa at Friheden er lidt indskrænket. Det staaar saaledes fast, at der gennem helt vort Forsfatningsliv er gaaet den røde Traad, som gik ud paa at bestjære den Frihed, vi havde faaet i 1849. Jeg haaber nu, at Udviklingen i Europa vil tage en saadan Retning, at vi, som dog ere komne et Skridt frem i folkelig Retning, fremsfor andre Folk, ogsaa ville holde ved og modstaa et hvilket som helst Forsøg paa at hindre denne Udvikling. Jeg vil tillade mig at gentage, hvad jeg en Gang har sagt lige overfor os paaberøber sig, at vi skulle tage Hensyn til Landstinget, tillader jeg mig ligeoverfor enhver af den Slags Utriniger at spørge: har Du, der paataler dette, været med til at fremkalde den Tilstand, vi have, og et andet Landsting end det forrige, thi har han

været med til at fremkalde denne Tilstand, saa siger jeg, har han ikke Ret til at bebrejde os en anden Stilling end den, vi indtog i 1869, da baade Landstinget og Folkethinget kunde blive enige. Da var det et andet Landsting, end det nu er, og hvad det nuværende Landsting angaar, saa nærer jeg ingen Tvivl om, at der skal findes Mand her i Danmark, som støttende sig til et Flertal i dette Thing, kunne føre flere Love igjennem det andet Thing. Det kommer kun an paa, at man har den Omgængelighed, den Villie til at faae Thinget til at gaa frem paa en god og heldig Maade, saa vil jeg tro, at der er Fædrelandsind, baade i det ene og det andet Thing.

J. M. Hansen: Jeg skal ikke tage Ordet videre angaaende den Sag, som angaar Præstelojningerne og hvad dertil hører. Grunden, hvorfor jeg ønskede Ordet var kun i Anledning af det Tilfælde som den ærede Kultusminister gav om sin Stilling til de forskjellige reaktionære Forsatninger, som han har bidraget sig til at fremkalde. Jeg skal da bemærke overfor det af den ærede Minister Anførte, at, naar han henviste til, at, hvad Grundloven af 2den Oktober 1855 angaar, da bestod det en Forsamling, som man skulde have med og forhandle med foruden Rigsdagen, saa maa jeg minde om, at, før det Ministerium blev dannet, hvoraf den ærede Minister var Medlem, var det her i Thinget stillet Forslag om at sætte det Ministerium under Tilfale, som havde givet Forordningen af 26de Juli 1854, og blandt dem, der havde bragt dette Forslag frem, var ogsaa Mand fra den Side, hvortil den ærede Kultusminister hører. Alle var enige om, at denne Forordning var et Grundlovsbrud og derfor ikke kunde anerkendes, men at man maatte kasse den afveien ved at sætte det paagældende Ministerium under Tilfale. Men ligesaa snart det Ministerium var blevet dannet, hvoraf den ærede Kultusminister blev Medlem, forandrede man Signalerne. Saa sagde man, at denne Forordning af 26de Juli 1854, som vi ansaa for grundlovsstridig, og som vi maatte bringe under Rigsretsdom, maatte vi anerkende, vi maatte kassalde at anlægge Sag mod de afgangne Ministre. Jeg huffer meget godt, at, da man først havde anerkendt den, var det en Paaberøber af denne Forsamling af 20 kongevalgte Mænd, som man ansatte som Grunden, hvorfor det var nødvendigt at foreslaa at vedtage Grundloven af 2den Oktober 1855, saaledes som den blev vedtagen. Men jeg anser det len fra det Ministeriums Side, der kom til at gjøre dette, at være den, at det anerkendte en grundlovsstridig Forordning og derved anerkendte denne Forsamling af 20 Mænd som dem, man maatte komme overens med, før vi fik Forsatningen vedtagen. Dette er en Døvedfæll, som den ærede Minister ikke kan frigjøre sig for at have Delagtighed i. — Der blev talt om Forsatningen